

ارزیابی کیفیت زندگی در مرکز شهر با استفاده از فن SAW (نمونه موردی: مرکز شهر سنندج)

گلایول مکرونی*، کیومرث ایراندوست**، کیومرث حبیبی***

تاریخ دریافت مقاله: ۹۴/۶/۱۴

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۴/۸/۵

چکیده

بهبود کیفیت زندگی در یک مکان خاص و یا برای اشخاص و گروههای خاص همواره کانون اصلی توجه برنامه ریزان بوده است. از طرفی در تحولات جدید شهرسازی جهان و رشد فزاینده توسعه شهری، مرکز شهری به علت قدمت و سابقه تاریخی، فرهنگی، کالبدی و ...، بیشتر از سایر نواحی شهری در معرض عوارض نامطلوب توسعه شهری قرار گرفتند، به‌گونه‌ای که این فرایند کاهش کیفیت محیط زندگی را در این مراکز موجب شده است. از این‌رو در پژوهش حاضر به ارزیابی کیفیت زندگی در مرکز شهر سنندج با استفاده از شاخص‌های کمی (عینی) و کیفی (ذهنی) پرداخته شده است. روش پژوهش به صورت توصیفی- تحلیلی هست و برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه و برداشت‌های میدانی و اسناد و مراجع کتابخانه‌ای و همچنین برای تحلیل داده‌ها از روش آنتروپی و فن Saw و نرم‌افزارهای Spss، Arcgis و Excel استفاده شده است. در این مقاله با ارزیابی شاخص‌های عینی و ذهنی کیفیت زندگی مرکز شهر در شش بعد اجتماعی، اقتصادی، کالبدی، ارتباطی، زیستمحیطی و زیبایی‌شناختی، ۵۸٪ از شاخص‌های مورد بررسی در وضعیت نامطلوب و تنها ۱۲٪ از شاخص‌ها در وضعیت مطلوب قرار دارند که سهم بیشتر شاخص‌ها با وضعیت نامطلوب، مربوط به شاخص‌های عینی هست. همچنین کیفیت زندگی عینی و کیفیت زندگی عینی در مرکز شهر سنندج به‌جز در یک محله، باهم مطابقت ندارد، درنتیجه شرایط و موقعیت اقتصادی، اجتماعی و ... فرد با تصور خود فرد از زندگی‌اش، کاملاً متفاوت و حتی مغایر است.

واژگان کلیدی

کیفیت زندگی، مرکز شهر، شاخص، عینی، ذهنی، سنندج

* کارشناسی ارشد شهرسازی گرایش برنامه‌ریزی شهری دانشکده هنر و معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان
k.irandoost@uok.ac.ir
habibi_ki@yahoo.co.uk
** دانشیار گروه شهرسازی، دانشگاه کردستان
*** دانشیار گروه شهرسازی، دانشگاه کردستان

مقدمه

ارزیابی کیفیت شهری زندگی (QOL) موضوعی با اهمیت رو به رشد در ادبیات علمی است که نویسنده‌گان مختلف، با پیشینه‌های مختلف تحصیلی، جامعه‌شناسی، جغرافیا، اقتصاد، بهداشت عمومی، حمل و نقل و یا مهندسی محیط‌زیست، به این موضوع پرداخته‌اند. همین امر نشان دهنده پیچیدگی‌های این پدیده و این که موضوع مطرح شده در دانش‌های مختلف قابل بررسی می‌باشد، است (paulo Morais et al,2010:398). اینک دیربارزی است که توجه برنامه‌ریزان و تصمیم‌گیران شهری به مرکز شهر و ارتقای کیفیت زندگی در آن معطوف شده است. در این رهگذر برنامه‌ها و طرح‌های مختلفی برای احیای مراکز شهری در ابعاد و محورهای مختلف از جمله ترافیک، محیط‌زیست، اقتصادی، اجتماعی، گردشگری و... تهیه و تدوین شده است، فارغ از این‌که ارتقای کیفیت زندگی شهری، در عین این که مفهومی چندبعدی و میان‌رشته‌ای است، دارای وجود ذهنی و عینی به صورت توامان است. بنابراین بدون توجه به ارزش‌ها، آمال، نگرش‌ها و آرزوهای مردم و ذهنیت خاص آنان به این مفهوم راهگشا نخواهد بود. بدینهی است که ارتقای کیفیت زندگی شهری در مراکز شهری نیازمند دستیابی به معیارها و شرایطی است که آسایش و رضایتمندی شهروندان را از طریق برآوردن نیازهای مادی و روانی آنان پاسخ گوید. از این‌رو در تحقیق حاضر به ارزیابی کیفیت زندگی در مرکز شهر سنتدج با استفاده از هر دو شاخص‌های ذهنی و عینی پرداخته شده است.

مبانی تحقیق

کیفیت زندگی: "کیفیت زندگی" یک مفهوم ذهنی و چندبعدی است که در برگیرنده‌ی تمام جنبه‌های زندگی یک فرد است و مفهومی جدید در تحقیقات اجتماعی در طول دو دهه گذشته می‌باشد. کیفیت زندگی دارای ساختار پیچیده‌ای است که اغلب در رشته‌های مختلف معانی متفاوتی دارد. بسیاری از محققان تلاش کرده‌اند یک تعریف استاندارد و جامع از آن بیان کنند اما با توجه به ساختار پیچیده آن، پیدا کردن یک تعریف مشخص و ارزیابی استاندارد برای آن، واقعاً دشوار است(Ghorbani.R,et al,2012: 298) (Rostami.A,et al,2012,385) (Hsieh.Ch, et al,2013:63). خارجی زندگی افراد از قبیل آسودگی، کیفیت مسکن، جنبه‌های زیبایی‌شناخته، تراکم ترافیک، شیوع جرم و مانند این‌ها مرتبط است. این متغیرها تأثیر قابل ملاحظه‌ای بر سطح رضایت افراد از زندگی شان دارد(Norman,1972). کیفیت زندگی به شدت تحت تأثیر سطوح رضایتمندی می‌باشد که از خواسته‌های گروه‌های مختلف مردم و نیازهای جمعی حاصل می‌شود. بیشتر این رضایتمندی به منابع شهری بستگی دارد که هم شامل منابع مادی و هم غیرمادی است(Discoli C et al, 2013: 141). مفهوم کیفیت زندگی، معیارهای کمی و کیفی در سطح فردی و اجتماعی را دربرمی‌گیرند که معیارهای کیفی در سطح فردی عبارت اند از: رضایت از زندگی، احساس شادی،... در حالی که در سطح اجتماعی شامل توانایی مشارکت و تأثیرگذاری، میزان همبستگی بین فرد و اجتماع و ... می‌باشدند. معیارهای عینی در سطح فردی شامل رضایت فرد از تحصیلات و... است و در سطح جامعه سنجش وضعیت محیطی، اقتصادی و اجتماعی را دربرمی‌گیرد (Mostafa,2012).

معیارها و شاخص‌های کیفیت زندگی: به طورکلی دو مجموعه شاخص برای سنجش کیفیت زندگی وجود دارند که بیشتر محققان در مورد آن‌ها توافق دارند. نخستین مجموعه، شاخص‌های عینی است که به جنبه‌های مشهود و عینی زندگی شهری اشاره داشته و عناصر متعددی آن‌ها را تعریف می‌کنند (Lotfi et al,2009). شاخص‌های عینی شرایط زندگی بیرونی و دسترسی به منابع و فرستادها را در نظر می‌گیرد. (Dimitrios I. Maditinos et al,2014) (Lee,2006) (Dimitrios I. Maditinos et al,2014) (1975) (1954) و مسکال(1975) برای ارزیابی کیفیت زندگی بر اساس نیازهای اولیه زندگی مانند غذا و سرپناه، نیازهایی که در تمامی فرهنگ‌ها مشترک می‌باشد، استفاده از شاخص‌های عینی را مدنظر داشتند. شاخص‌های کیفیت زندگی عینی بیشتر بر پایه‌ی مجموعه‌ای از اطلاعات جمع‌آوری شده است و از اعتبار اندازه‌گیری بیشتری برخوردار هستند اما کارامدی کمتری دارند(Ulengin,2001). مطالعات بر روی کیفیت زندگی شهری عینی، بسیاری از ویژگی‌های عینی محیط شهری را در برگرفته و اغلب شاخص‌های عینی را ترکیب کرده و می‌سنجند تا یک رتبه‌بندی از کیفیت زندگی شهری عینی برای مکان‌ها تشکیل دهند(Ulengin,2001). دومین مجموعه شامل شاخص‌های ذهنی است که سعی می‌کند رضایت شهروندان از رفاه شهری را بسنجند، مثلاً رضایت افراد از دسترسی پذیری مراکز مراقبت‌های بهداشتی، دسترسی به شغل، رضایت از امنیت شهری یا دسترسی به فضاهای سبز(Lotfi et al,2009). شاخص‌های ذهنی در سطح فردی و شخصی بیشتر به کار می‌رود و خرسندی و خشنودی افراد را در زندگی شان ارزیابی می‌کند. این شاخص‌ها یک ذهنیت، درون‌گرایی و تجربه‌های

فردی را نشان می‌دهد. درواقع تمرکز کیفیت زندگی بر روی "مردم" می‌باشد چون تنها مردم خودشان می‌توانند قضاوت بهتری از زندگی‌شان داشته باشند، در تجربیات زندگی فردی بسیاری از شاخص‌های اندازه‌گیری کیفیت زندگی وجود دارد. شاخص‌های ذهنی از اعتبار اندازه‌گیری کمتری برخوردار هستند اما دارای کارآمدی بیشتری هستند (Lee, 2006). ارزیابی‌های ذهنی بسیاری از جنبه‌های محیط شهری می‌توانند در رضایت از نواحی شهری و رضایت کلی از زندگی نقش داشته باشند (McCrea, 2005). در سنجش کیفیت زندگی ذهنی شهری بهجایدادهای ثانویه، مستقیماً از شهر وندان در مورد میزان رضایت آن‌ها از جنبه‌های مختلف زندگی شهری پرسیده می‌شود. سنجش شاخص‌های ذهنی وقت‌گیرتر و پرهزینه‌تر است. بالین حال، نتایج آن منطقی‌تر و واقعی‌تر از نتایج رویکرد نخست هستند (Loffi et al, 2009). تحقیقات تجربی از همبستگی بین شاخص‌های عینی و شاخص‌های ذهنی پشتیبانی می‌کنند (McCrea, 2006). از آنجایی که مفهوم کیفیت زندگی بسیار پیچیده است، اغلب گفته می‌شود که ترکیب این دو بعد می‌تواند تصویر خوبی از کیفیت زندگی را برای یک شخص یا یک محل فراهم آورد. درواقع کیفیت زندگی به واقعیت‌های عینی و خارجی و درک ذهنی و درونی فرد از معیارهای زندگی و همچنین خودش بستگی دارد (Dissart et al, 2000).

مرکز شهر: مرکز منطقه شهری، قلب شهر است که در آن فعالیت‌های شهر بهشت تمرکز است، مانند فعالیت‌های اجتماعی، فرهنگی، کسب‌وکار و سرگرمی. مرکز شهر موتور اقتصادی منطقه شهری است که به نسبت سایر نقاط شهر دارای تراکم و ازدحام جمعیت بیشتری می‌باشد (Hassan.Aly et al, 2011:367). مرکز شهر، محل تمرکز زندگی اجتماعی و اقتصادی منطقه‌ای است که مکانی برای انجام فعالیت‌های شهری و گردشگری مردم می‌باشد و در آن بسیاری از تعاملات و تبادلات اقتصادی و خدماتی و اداری شهر صورت می‌گیرد و درواقع مرکز شهر، یک مرکز فرهنگی و مدنی^۱ و نماد هویت جامعه به شمار می‌رود. اهمیت مرکز شهر ناشی از قدرت جاذبه آن است که بیش از هر چیز به امکانات ارتباطی و چند کارکرده بودن آن وابسته است. بر این اساس، شاید بتوان مرکز شهر را به علت تمرکز و تجمع بخش عده‌های از منابع انسانی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و کالبدی شهر در فضای محدود آن، قلب و موتور توسعه شهر دانست و توجه به ارتقا کیفیت زندگی در مرکز شهر باید مدنظر برنامه ریزان شهری قرار گیرد.

شاخص‌های پیشنهادی: در جدول ۱ به معیارها و شاخص‌های انتخاب شده توسط برخی محققان در زمینه کیفیت زندگی شهری اشاره شده است. همان‌گونه که در جدول ملاحظه می‌شود، در وهله اول پیدا کردن یک مجموعه ویژگی‌ها و خصوصیات مشترک به منظور شاخص‌سازی و مفهوم‌سازی کیفیت زندگی شهری تقریباً غیرممکن به نظر می‌رسد. در وهله دوم شاخص‌ها از حالت‌های کمی به صورت‌های کیفی و عالی ارتقاء پیدا کرده‌اند و شاخص‌های اجتماعی و کیفی نفوذ بیشتری در ادبیات کیفیت زندگی پیدا کرده‌اند.

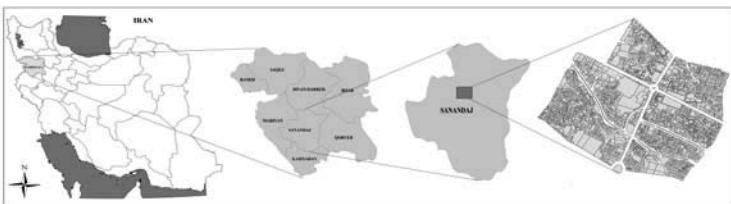
جدول ۱: خصوصیات و ویژگی‌های کیفیت زندگی شهری از منظر محققین مختلف

منبع	
Lui, 1976	۱
Boyer and Savageau. 1981	۲
Human Dev.Index (UNDP, 1994)	۳
Physical QOL Index (ICQOL . 1996)	۴
Protassenko, 1997	۵
Peggy, Schyns and Joroen Boelhouwer,2000	۶
Massam,2002	۷
Garhammer,2009	۸
Neusa Sica da Rocha	۹

در این تحقیق کیفیت زندگی شهری را با توجه به مجموعه نظریات و مطالعات انجام شده و ماهیت چندبعدی آن در شش بعد اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و زیرساختی، ارتباطی و حمل و نقل، زیست محیطی و زیبایی شناسی مورد بررسی قرار می‌دهیم و به منظور اندازه‌گیری و سنجش دقیق و کامل هر یک از این ابعاد، شاخص‌های تعیین و در جدول ۳ آورده شده است.

محدوده مورد مطالعه

به منظور شناسایی و تعیین محدوده مرکز شهر سنتدج شاخص‌های کارکردی، جمعیتی، زیبایی‌شناختی و ترافیکی بررسی شده است. نقشه ۱ محدوده‌های عملکردی شاخص‌های چهارگانه تعیین محدوده مرکز شهر را نشان می‌دهند. محدوده مورد مطالعه شامل ۶ محله آغازمان، ژاندارمری، قطارچیان، میان قلعه، سرتپله و قسمت جنوبی محله چهارباغ می‌باشد.

جدول ۲- مشخصات عمومی مرکز شهر سنتدج

نقشه ۱- محدوده مرکز شهر سنتدج

روش تحقیق

در این تحقیق برای سنجش نظرات و ابعاد ذهنی کیفیت زندگی در محلات مرکز شهر، به جمع‌آوری اطلاعات با استفاده از پرسشنامه پرداخته شده است. با توجه به جامعه آماری شهروندان ساکن در محدوده مورد مطالعه که ۱۲۴۴۸ نفر می‌باشد و با استفاده از فرمول کوکران، حجم نمونه پرسشنامه تعیین شده است و تعداد ۳۷۳ پرسشنامه در قالب ۶۲ پرسشنامه که تعداد سوالات ۴۴ سوال می‌باشد، در هر یک از محله‌های مورد مطالعه بین افراد توزیع شد.

$$N = \frac{\frac{t^2pq}{d^2}}{1 + \frac{t^2pq}{d^2} - 1} \quad T=2 \quad p=0.7 \quad q=0.3 \quad d=0.05 \quad N= \frac{372.72}{372.72-1} = 373$$

برای اطمینان از اعتبار و پایایی پرسشنامه از آلفای کرونباخ استفاده شده است. پرسشنامه در چارچوب طیف لیکرت ۵ تایی تنظیم و با کمک نرم‌افزار SPSS امتیازدهی آن انجام گرفته است. همچنین برای سنجش ابعاد عینی کیفیت زندگی از آمار و اطلاعات استاندی-کتابخانه‌ای، طرح جامع و برداشت میدانی استفاده شده که در این راستا از نرم‌افزار ARCGIS نیز استفاده کرده‌ایم.

روش تحلیل شاخص‌های عینی و ذهنی

درنهایت با استفاده از روش آتروپی که در ادامه توضیح داده شده، وزن معیارهای ذهنی و عینی را تعیین کرده و در چارچوب مدل saw^۷، محله‌ها را بر حسب این معیارها طبقه‌بندی کرده‌ایم و برای انجام محاسبات از نرم‌افزار Excel استفاده شده است. برای استفاده از فن saw ابتدا وزن هر یک از شاخص‌ها با استفاده از فن آتروپی تعیین می‌گردد. در وزن دهی ابتدا مقدار نماد E را با استفاده از رابطه زیر محاسبه می‌کنیم.

$$E = -K \sum_{i=1}^n [p_i, \ln p_i]$$

به گونه‌ای که K یک ثابت مثبت می‌باشد. پس از آن مقدار مشخص P را به ازای هر i و j با استفاده از رابطه زیر مورد محاسبه قرار می‌دهیم:

$$p_{ij} = \frac{r_{ij}}{\sum_{i=1}^n r_{ij}}; \forall i, j$$

به طوری که $K = \frac{1}{\sum_{i=1}^n r_{ii}}$ است.

اینک عدم اطمینان یا درجه انحراف (σ_z) از اطلاعات ایجاد شده به ازای شاخص j ام بدین قرار است:

$$d_j = (1 - E_j); \forall j$$

و سرانجام برای اوزان (W_i) از شاخص‌های موجود خواهیم داشت:

$$w_j = \frac{d_j}{\sum_j^n d_j}; \forall j$$

که با مفروض بودن بردار W (وزان اهمیت از شاخص‌ها) برای آن، مناسب‌ترین گزینه^(*) (A^*) به صورت زیر محاسبه می‌شود:

$$A^* = \left\{ A_i | \max \frac{\sum_j w_j \cdot r_{ij}}{\sum_j w_j} \right\}$$

و چنانچه $\sum_j w_j = 1$ باشد، داریم:

$$A^* = \left\{ A_i | \max \sum_j w_j \cdot r_{ij} \right\}$$

یافته‌ها

تعیین وزن و اهمیت شاخص‌ها

در این پژوهش مجموعه شاخص‌های مورد مطالعه ۳۳ شاخص است که در دو بعد شاخص‌های عینی و ذهنی تقسیم‌بندی و امتیازدهی شده است (جدول ۳). وزن شاخص‌ها برگرفته از درجه توزیع آن‌ها، در قالب یک صفحه مختصات است که در اینجا با استفاده از روش آنتروپویی بر اساس میزان پراکندگی آن‌ها محاسبه می‌شود.

جدول ۳- امتیاز شاخص‌های مورد مطالعه در ارتباط با سنجش کیفیت زندگی در مرکز شهر سنتنچ (□ ابعاد ذهنی ■ ابعاد عینی)

		اقتصادی			اجتماعی			شاخص											
		هزینه تأمین نیازهای پایه ■	رضاخت شغلی □	تسیسات و تجهیزات شهری ■	ضریب تکفل ■	میانگین درآمد ■	میانگین اجره‌ها ■	متوسط قیمت زمین ■	تمامین نیازهای روزمره □	فضای قابل سکونت ■	درصد باسواندان ■	میانگین مدت اقامت ■	روابط همسایگی □	فضاهای پیاده □	فضاهای باز و سبز عمومی □	فضاهای گذران اوقات فراغت □	مشارکت اجتماعی □	امبیت اجتماعی □	محله سرتپله
۱	۲	۳	۲	۲	۴.۳۶	۹۱۳۲۲۵	۱۰۴۸۷	۱۷۰۳۸۰	۱۲۷۳۰۱۵	۳۵۰۰۰	۴۰۰۰۰	۳۲۵۰۰	۳۶۰۰۰	۱۱۴۳۶۵	۴.۳۳	۵	۴	۲	۲
۲	۲۸۲	۲۸۷	۳۰۲	۲۵۷	۲.۷۹	۹۱۳۲۲۵	۱۰۴۸۷	۱۷۰۳۸۰	۱۲۷۳۰۱۵	۳۵۰۰۰	۴۰۰۰۰	۳۲۵۰۰	۳۶۰۰۰	۱۱۴۳۶۵	۴.۳۳	۵	۵	۲	۲
۳	۳.۷۵	۴.۱۱	۳.۴۲	۴.۱۶	۲.۷۶	۹۱۳۲۲۵	۱۰۴۸۷	۱۷۰۳۸۰	۱۲۷۳۰۱۵	۳۵۰۰۰	۴۰۰۰۰	۳۲۵۰۰	۳۶۰۰۰	۱۱۴۳۶۵	۴.۳۳	۵	۵	۲	۲
۴	۱۰۰۰۰۰	۳۷۵۰۰۰	۳۵۰۰۰۰	۴۵۰۰۰۰	۴.۳۶	۹۱۳۲۲۵	۱۰۴۸۷	۱۷۰۳۸۰	۱۲۷۳۰۱۵	۳۵۰۰۰	۴۰۰۰۰	۳۲۵۰۰	۳۶۰۰۰	۱۱۴۳۶۵	۴.۳۳	۵	۵	۲	۲
۵	۵	۵	۵	۵	۵	۹۱۳۲۲۵	۱۰۴۸۷	۱۷۰۳۸۰	۱۲۷۳۰۱۵	۳۵۰۰۰	۴۰۰۰۰	۳۲۵۰۰	۳۶۰۰۰	۱۱۴۳۶۵	۴.۳۳	۵	۵	۲	۲
۶	۲۸۲	۲۸۷	۳۰۲	۲۵۷	۲.۷۹	۹۱۳۲۲۵	۱۰۴۸۷	۱۷۰۳۸۰	۱۲۷۳۰۱۵	۳۵۰۰۰	۴۰۰۰۰	۳۲۵۰۰	۳۶۰۰۰	۱۱۴۳۶۵	۴.۳۳	۵	۵	۲	۲
۷	۲	۱	۳	۲	۲	۹۱۳۲۲۵	۱۰۴۸۷	۱۷۰۳۸۰	۱۲۷۳۰۱۵	۳۵۰۰۰	۴۰۰۰۰	۳۲۵۰۰	۳۶۰۰۰	۱۱۴۳۶۵	۴.۳۳	۵	۵	۲	۲

ادامه‌ی جدول ۳-امتیاز شاخص‌های مورد مطالعه در ارتباط با سنجش کیفیت زندگی در مرکز شهر سنتنچ (□ ابعاد ذهنی ■ ابعاد عینی)

زیبایی‌شناسی	زیست‌محیطی	ارتباطی	کالبدی	شخص
خواندنی □	آودگی صوتی □	آودگی هوا ■	آودگی فیزیکی ■	تنوع و گوناگونی ■
۱۸۳	۱۸۲	۱۸۳	۱۸۲	۱۸۳
۲	۳	۲	۳	۲
۲۰۳۱	۲۰۶۶	۲۰۷	۲۰۹۳	۲۰۳۳
۱۶۷۸۶	۱۲۶۰۶	۱۲۷۷۵	۱۴۵۵۵	۱۴۱۵۵
۴۰۱۶۱	۳۷۷۵۲	۳۷۷۵۲	۱۴۱۵۸	۵۷۹۶۵
۲۷۴	۲۸۵	۲۸۴	۲۰۸	۶۱۲۵
۲۰۴۵	۲۰۵۴	۲۰۵۷	۲۰۵۵	۶۱۲۵
۳۰۰	۳۰۵۳	۳۰۷۶	۳۰۷۶	۶۱۲۵
۲۰۱۶	۲۰۷۹	۲۰۹	۲۰۹۳	۶۱۲۵
۲۰۴۱	۱۰۹۶	۱۰۷۳	۱۰۱	۶۱۲۵
۲۰۳۸	۲۰۴۵	۲۰۴۵	۱۰۹۸	۶۱۲۵
۲۰۹۳	۲۰۱۶	۲۰۲۴	۲۰۵۷	۶۱۲۵
۲۰۴۸	۲۰۹۷	۲۰۸۲	۲۰۸۱	۶۱۲۵
۱۷۰۱	۱۶۲۶	۱۶۲۸	۱۶۲۶	۶۱۲۵
۱۷۰۵	۱۱۲۳	۱۱۴۷۴	۱۵۲۹۳	۱۱۴۷۴
۲	۲	۲.۵	۲.۰۵	۲
۴۷۰۹	۵۰۴۵	۵۱۱۵	۵۰۷۹	۵۰۷۹
			۵۰۳۵	۵۰۳۵
			۵۰۳۵	۵۰۳۵

در مرحله‌ی نخست ماتریس p , با استفاده از رابطه‌ی $p_{ij} = \frac{r_{ij}}{\sum_{i=1}^m r_{ij}}$ تعیین می‌شود. با توجه به جدول ۳ ماتریس بی‌مقیاس شده به صورت زیر ارائه شده است.

مطالعات محیطی هفت حصار شماره سیزدهم / سال چهارم / پاییز ۱۳۹۴

ارزیابی کیفیت زندگی در مرکز شهر با استفاده از فن SAW (نمونه موردی: مرکز شهر سنتج)

جدول ۴: ماتریس بی مقیاس شده

شانص	محله	میان قاعده	قطارچاران	زندارموم	آغازمان	چهاربان
هزینه تأمین نیازهای پایه		۰.۶۶۰	۰.۸۸۰	۰.۲۰	۰.۶۶۰	۰.۶۶۰
رشایت شغلی		۰.۱۷۰	۰.۱۹۲	۰.۱۵۰	۰.۱۶۰	۰.۱۴۸
تأسیسات و تجهیزات		۰.۱۰۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰
ضریب تکلف		۰.۱۳۰	۰.۱۷۰	۰.۱۴۵	۰.۱۷۰	۰.۱۶۰
میانگین درآمد		۰.۱۵۰	۰.۱۴۸	۰.۲۲۴	۰.۲۰۳	۰.۱۲۰
میانگین اجارهها		۰.۱۱۰	۰.۱۴۲	۰.۲۴۰	۰.۱۶۰	۰.۱۳۳
متوسط قیمت زمین		۰.۱۶۰	۰.۱۴۲	۰.۱۷۰	۰.۱۵۸	۰.۱۴۲
تأمین نیازهای روزمره		۰.۱۷۰	۰.۱۹۰	۰.۱۶۰	۰.۱۵۶	۰.۱۶۰
فضای قابل سکونت		۰.۱۶۰	۰.۱۴۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۷۰
درصد بساوادان		۰.۱۶۰	۰.۱۵۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۷۰
میانگین مدت اقامت		۰.۱۵۰	۰.۱۱۷	۰.۱۰۰	۰.۱۰۹	۰.۱۰۵
روابط همسایگی		۰.۱۶۰	۰.۱۷۰	۰.۱۷۰	۰.۱۸۰	۰.۱۷۰
فضاهای پیاده		۰.۱۵۰	۰.۱۸۴	۰.۱۸۰	۰.۱۹۰	۰.۱۰۰
فضاهای باز و سبز عمومی		۰.۱۳۱	۰.۱۷۹	۰.۱۷۰	۰.۱۵۳	۰.۱۰۰
فضاهای گذران اوقات		۰.۱۵۷	۰.۱۷۰	۰.۱۸۰	۰.۱۷۱	۰.۱۷۰
مشارکت اجتماعی		۰.۱۵۳	۰.۱۵۰	۰.۱۵۰	۰.۱۸۱	۰.۱۷۰
امنیت اجتماعی		۰.۱۵۰	۰.۱۵۰	۰.۱۸۲	۰.۱۷۵	۰.۱۶۰
شانص	محله	سرتپوله	میان قاعده	قطارچاران	زندارموم	آغازمان

ادامه‌ی جدول ۴: ماتریس بی مقیاس شده

خوانایی	تنوع و گوناگونی	نفوذپذیری	آودگی صوتی	آودگی هوا	آودگی فیزیکی	آودگی بصری	دسترسی سواره به واحدهای مسکونی	پارکینگ	ترافیک	کیفیت معلبز	وسیلیں حمل و نقل عمومی	تسهیلات شهری	درصد واحدی مسکونی تک واحدی	دانشندی بافت	کیفیت ساختمان	شاخن	
۰.۱۴۴	۰.۱۵۷	۰.۱۸۱	۰.۱۷۰	۰.۱۷۷	۰.۱۷۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	
۰.۱۶۴	۰.۱۶۴	۰.۱۷۹	۰.۱۶۰	۰.۱۶۴	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	
۰.۱۶۲	۰.۱۶۲	۰.۱۱۳	۰.۱۶۰	۰.۱۶۲	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	۰.۱۶۰	
۰.۱۳۴	۰.۱۷۴	۰.۱۵۵	۰.۱۰۰	۰.۱۷۸	۰.۱۰۰	۰.۱۷۰	۰.۱۰۰	۰.۱۸۷	۰.۱۰۰	۰.۱۰۰	۰.۱۰۰	۰.۱۰۰	۰.۱۰۰	۰.۱۰۰	۰.۱۰۰	۰.۱۰۰	
۰.۱۲۲	۰.۲۹۳	۰.۰۰۹۲	۰.۲۷۵	۰.۱۱۲	۰.۲۷۵	۰.۰۰۹۲	۰.۰۰۹۲	۰.۰۰۹۲	۰.۰۰۹۲	۰.۰۰۹۲	۰.۰۰۹۲	۰.۰۰۹۲	۰.۰۰۹۲	۰.۰۰۹۲	۰.۰۰۹۲	۰.۰۰۹۲	
۰.۱۵۳	۰.۱۶۵	۰.۱۶۵	۰.۱۰۰	۰.۱۷۱	۰.۱۰۰	۰.۱۷۱	۰.۱۰۰	۰.۱۷۳	۰.۱۰۰	۰.۱۷۳	۰.۱۰۰	۰.۱۷۳	۰.۱۰۰	۰.۱۷۳	۰.۱۰۰	۰.۱۷۳	
۰.۱۶۳	۰.۱۷۴	۰.۱۵۵	۰.۱۰۰	۰.۱۷۸	۰.۱۰۰	۰.۱۷۰	۰.۱۰۰	۰.۱۷۰	۰.۱۰۰	۰.۱۷۰	۰.۱۰۰	۰.۱۷۰	۰.۱۰۰	۰.۱۷۰	۰.۱۰۰	۰.۱۷۰	
۰.۱۴۹	۰.۱۶۴	۰.۱۶۴	۰.۱۰۰	۰.۱۷۵	۰.۱۰۰	۰.۱۷۵	۰.۱۰۰	۰.۱۷۵	۰.۱۰۰	۰.۱۷۵	۰.۱۰۰	۰.۱۷۵	۰.۱۰۰	۰.۱۷۵	۰.۱۰۰	۰.۱۷۵	
۰.۱۴۵	۰.۱۵۵	۰.۱۵۵	۰.۱۰۰	۰.۱۸۵	۰.۱۰۰	۰.۱۷۰	۰.۱۰۰	۰.۱۸۴	۰.۱۰۰	۰.۱۷۰	۰.۱۰۰	۰.۱۸۴	۰.۱۰۰	۰.۱۸۴	۰.۱۰۰	۰.۱۸۴	
۰.۱۸۰	۰.۱۴۶	۰.۱۴۶	۰.۱۰۰	۰.۱۲۹	۰.۱۰۰	۰.۱۵۸	۰.۱۰۰	۰.۱۲۰	۰.۱۰۰	۰.۱۵۸	۰.۱۰۰	۰.۱۲۰	۰.۱۰۰	۰.۱۵۸	۰.۱۰۰	۰.۱۵۸	
۰.۱۷۰	۰.۱۶۸	۰.۱۶۸	۰.۱۰۰	۰.۱۷۷	۰.۱۰۰	۰.۱۷۰	۰.۱۰۰	۰.۱۷۰	۰.۱۰۰	۰.۱۷۰	۰.۱۰۰	۰.۱۷۰	۰.۱۰۰	۰.۱۷۰	۰.۱۰۰	۰.۱۷۰	
۰.۱۵۳	۰.۱۶۵	۰.۱۶۵	۰.۱۰۰	۰.۱۶۹	۰.۱۰۰	۰.۱۶۹	۰.۱۰۰	۰.۱۵۴	۰.۱۰۰	۰.۱۸۷	۰.۱۰۰	۰.۱۵۴	۰.۱۰۰	۰.۱۸۷	۰.۱۰۰	۰.۱۸۷	
۰.۱۵۲	۰.۱۶۴	۰.۱۶۴	۰.۱۰۰	۰.۱۷۳	۰.۱۰۰	۰.۱۷۳	۰.۱۰۰	۰.۱۷۴	۰.۱۰۰	۰.۱۷۳	۰.۱۰۰	۰.۱۷۴	۰.۱۰۰	۰.۱۷۳	۰.۱۰۰	۰.۱۷۳	
۰.۱۹۰	۰.۱۳۹	۰.۱۳۹	۰.۱۰۰	۰.۱۵۲	۰.۱۰۰	۰.۱۵۲	۰.۱۰۰	۰.۱۴۵	۰.۱۰۰	۰.۱۵۲	۰.۱۰۰	۰.۱۴۵	۰.۱۰۰	۰.۱۴۵	۰.۱۰۰	۰.۱۴۵	
۰.۲۰۰	۰.۱۴۵	۰.۱۴۵	۰.۱۰۰	۰.۱۷۳	۰.۱۰۰	۰.۱۸۰	۰.۱۰۰	۰.۱۷۳	۰.۱۰۰	۰.۱۸۰	۰.۱۰۰	۰.۱۷۳	۰.۱۰۰	۰.۱۷۳	۰.۱۰۰	۰.۱۷۳	
۰.۱۵۰	۰.۱۵۰	۰.۱۵۰	۰.۱۰۰	۰.۱۸۸	۰.۱۰۰	۰.۱۶۹	۰.۱۰۰	۰.۱۶۹	۰.۱۰۰	۰.۱۶۹	۰.۱۰۰	۰.۱۶۹	۰.۱۰۰	۰.۱۶۹	۰.۱۰۰	۰.۱۶۹	
چهارچاغ	آغازمان	زندارمری	ژاندارمری	قطارچیان	میان قاعده	سربازله	محله	شاخن									

در مرحله‌ی بعد، ماتریس E_j با توجه به رابطه‌ی $E_j = -K \sum_{i=1}^n [p_i \cdot \ln p_i]; \forall i$ به طوری که $k = \frac{1}{\ln n}$ باشد، محاسبه شده و در جدول ۵ ارائه شده است.

جدول ۵: محاسبه E_j برای داده‌های مربوط به شاخص‌ها

شاخص	امنیت اجتماعی	مشارکت اجتماعی	فضلات اوقات فراغت	فضاهای باز و سبز عمومی	فضاهای پیاده همسایگی	مدت اقامت	میانگین	درصد بسادان	فضای قابل سکونت
E_j	۰.۹۹۸۶	۰.۹۹۹۲	۰.۹۹۹۶	۰.۹۹۵۸	۰.۹۹۵۷	۰.۹۹۷۶	۰.۹۹۹۹	۰.۹۹۸۵	

شاخص	تأمین نیازهای روزمره	متوسط قیمت زمین	میانگین اجاره‌ها	میانگین درآمد	ضریب تکفل	تأسیسات و تجهیزات شهری	رضایت شغلی	هزینه تأمین نیازهای پایه	کیفیت ساختمان
E_j	۰.۹۹۸۷	۰.۹۵۹۱	۰.۹۸۲۱	۰.۹۸۶۲	۰.۹۹۸۴	۱	۰.۹۹۸۰	۰.۹۷۵۶	۰.۹۹۸۳

شاخص	دانه‌بندی بافت	درصد واحدهای مسکونی تک‌واحدی	تسهیلات شهری	حمل و نقل عمومی	واسایل حمل و نقل	کیفیت معابر	ترافیک	پارکینگ	دسترسی سواره به واحدهای مسکونی	آلدگی بصری
E_j	۰.۹۹۵۹	۰.۹۷۳۳	۰.۹۹۹۳	۰.۹۹۸۷	۰.۹۹۸۷	۰.۹۹۸۷	۰.۹۹۸۰	۰.۹۹۵۵	۰.۹۹۹۱	۰.۹۹۹۷

شاخص	آلدگی فیزیکی	آلدگی هوا	آلدگی صوتی	نفوذپذیری گوناگونی	تنوع و گوناگونی خوانایی
E_j	۰.۹۹۵	۰.۹۳۶	۰.۹۶۸	۰.۹۸۹۰	۰.۹۹۶

در مرحله‌ی بعد، میزان انحراف هر یک از شاخص‌ها با استفاده از رابطه‌ی $(1 - E_j) \cdot W_j$ بدست آمده است و درنهایت، برای تعیین وزن شاخص‌ها از رابطه‌ی $\sum_i^p W_i = 1$ استفاده شده و در جدول ۶ نشان داده شده است.

جدول ۶: وزن شاخص‌های مورد مطالعه

شاخص	امنیت اجتماعی	مشارکت اجتماعی	فضلات اوقات فراغت	فضاهای باز و سبز عمومی	فضاهای پیاده همسایگی	مدت اقامت	میانگین	درصد بسادان	فضای قابل سکونت
W_j	۰.۰۰۵	۰.۰۰۳	۰.۰۰۱	۰.۰۱۶	۰.۰۰۹	۰.۰۰۰۲	۰.۰۰۰۹	۰.۰۰۰۵	

شاخص	تأمین نیازهای روزمره	متوسط قیمت زمین	میانگین اجاره‌ها	میانگین درآمد	ضریب تکفل	تأسیسات و تجهیزات شهری	رضایت شغلی	هزینه تأمین نیازهای پایه	کیفیت ساختمان
W_j	۰.۰۰۴	۰.۱۶۲	۰.۰۷۰	۰.۰۵۴	۰.۰۰۶	۰	۰.۰۰۷	۰.۰۹۶	۰.۰۰۶

شاخص	دانه‌بندی بافت	درصد واحدهای مسکونی تک‌واحدی	تسهیلات شهری	حمل و نقل عمومی	واسایل حمل و نقل	کیفیت معابر	ترافیک	پارکینگ	دسترسی سواره به واحدهای مسکونی	آلدگی بصری
W_j	۰.۰۱۶	۰.۱۰۶	۰.۰۰۲	۰.۰۰۵	۰.۰۰۵	۰.۰۰۵	۰.۰۲۳	۰.۰۱۷	۰.۰۰۳	۰.۰۰۱

خوانایی	تنوع و گوناگونی	نفوذپذیری	آودگی صوتی	آودگی هوا	آودگی فیزیکی	شاخص
۰۰۰۷	۰۰۰۱	۰۰۴۳	۰۰۱۲	۰۲۶۴	۰۰۰۱	W _j

با توجه به وزن شاخص‌های مورد بررسی (جدول ۶)، می‌توان وضعیت شاخص‌ها را در مرکز شهر سنجید و ترتیب بهتر بودن به صورت شاخص‌های اقتصادی، کالبدی، ارتباطی، زیست‌محیطی، زیبایی‌شناختی، اجتماعی، مرتب کرد.

طبقه‌بندی محله‌های مرکز شهر سنجید بر اساس شاخص‌های عینی و ذهنی پژوهش

طبقه‌بندی محله‌های مرکز شهر سنجید بر اساس شاخص‌های عینی

برای طبقه‌بندی محله‌های مرکز شهر سنجید بر مبنای شاخص‌های عینی، داده‌ایی که برگرفته از منابع اطلاعاتی (طرح جامع، مرکز آمار و منابع مکتوب دیگر) است، مورد بررسی قرار گرفته است. درواقع در این بخش شرایط موجود و آنچه در سطح مرکز شهر قابل مشاهده بوده، به عنوان معیاری برای طبقه‌بندی محلات مرکز شهر در نظر گرفته شده است. در این مرحله از رابطه‌ی استفاده شده و نتایج در جدول ۷ برای طبقه‌بندی محله‌های مرکز شهر سنجید از دیدگاه شاخص‌های عینی ارائه شده است.

جدول ۷: طبقه‌بندی محله‌ها بر اساس شاخص‌های عینی پژوهش

رتبه	نمره نهایی	محله
۴	۰۶۰۱۶	سرتپوله
۲	۰۶۱۸۱۲	میان قلعه
۵	۰۴۷۵۲۸	قطارچیان
۱	۰۸۳۴۲۶	ژاندارمری
۶	۰۴۴۲۴۳	آغازمان
۳	۰۶۱۲۴۶	چهارباغ

تحلیل و طبقه‌بندی محلات مرکز شهر سنجید بر اساس شاخص‌های ذهنی

در ارتباط با بررسی‌های مرتبه با کیفیت ذهنی در مرکز شهر سنجید، از پرسش‌شوندگان خواسته شده است تا ابعاد ذهنی و ادراکات خود را در ارتباط با موضوعات مختلف مطرح کنند. یافته‌های پرسشنامه‌ها برای تحلیل و بررسی کلی از کیفیت زندگی ذهنی و میانگین کلی رضایتمندی ساکنان در جدول ۸ ارائه شده است.

جدول ۸: طبقه‌بندی محله‌ها بر اساس شاخص‌های ذهنی پژوهش

رتبه	نمره نهایی (بر اساس پرسشنامه)	میانگین (بر اساس پرسشنامه)	محله
۳	۰۰۹۰۰۸۳	۱۳۲.۵۳	سرتپوله
۵	۰۰۹۰۰۸۹۴	۱۲۸.۸۰	میان قلعه
۴	۰۰۹۳۰۰۸۶	۱۳۰.۷۷	قطارچیان
۱	۰۰۹۷۰۰۲۶	۱۳۴.۱۱	ژاندارمری
۲	۰۰۹۶۴۶۸	۱۳۳.۶۹	آغازمان
۶	۰۰۸۰۷۵۵	۱۲۸.۵۵	چهارباغ

تحلیل و طبقه‌بندی محلات مرکز شهر سنجید بر اساس شاخص‌های ذهنی و عینی توامان

با بررسی توامان هر دو بعد عینی و ذهنی کیفیت زندگی، نتایج جدول ۹ به دست آمده است.

جدول ۹: طبقه‌بندی محله‌ها بر اساس شاخص‌های ذهنی و عینی پژوهش با روش SAW

محله	نمره نهایی	رتبه
سرتپوله	۰.۶۹۶۲۴	۳
میان قلعه	۰.۷۰۹۰۲	۲
قطارچیان	۰.۵۶۸۳۷	۵
ژاندارمری	۰.۹۳۱۲۹	۱
آغازمان	۰.۵۳۸۹۰	۶
چهارباغ	۰.۶۹۳۲۲	۴

تعیین محرومیت، برخورداری، سازگاری و ناسازگاری محله‌های مرکز شهر سنندج

چنانچه فردی در محله‌ای با شرایط مساعد کیفیت زندگی عینی زندگی کندو حس رضایتمندی (کیفیت ذهنی) نیز از محل زندگی خود و سایر ابعاد مرتبط با زندگی داشته باشد، این فرد در اصطلاح برخوردار نامیده می‌شود و چنانچه فردی در شرایط نامساعد در دو جنبه از کیفیت زندگی باشد، درواقع محروم است. حال چنانچه فردی در عین مساعد بودن شرایط عینی زندگی خود، حس رضایتمندی از کیفیت زندگی عینی خود نداشته باشد، درواقع این فرد ناسازگار بوده و چنانچه فردی با استانداردهای پایین زندگی، در عین حال از شرایط زندگی راضی باشد را می‌توان سازگار نامید. افزون بر این تقسیم‌بندی می‌باشد که این فرد در عین حال که استانداردهای عینی زندگی متوسطی دارد، حس رضایتمندی او آن را می‌توان نیمه برخوردار نامید، در این حالت شخص در عین حال که استانداردهای عینی زندگی متوسطی دارد، حس رضایتمندی او نیز از زندگی و ابعاد مختلف آن در حد متوسطی است (Zapf, 1984).

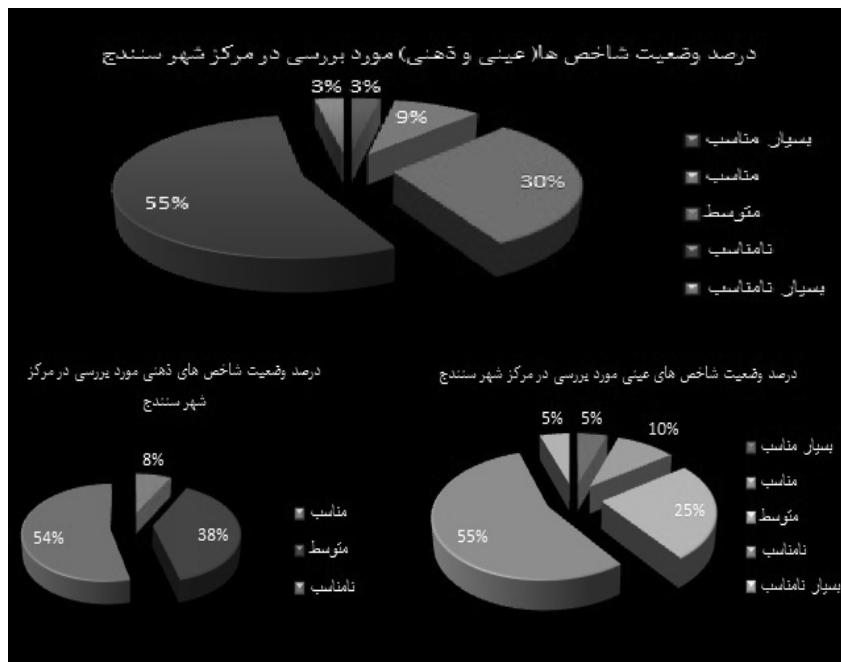
در بررسی‌های انجام شده در مرکز شهر سنندج، در قالب یافته‌های مربوط به کیفیت زندگی عینی و کیفیت زندگی ذهنی می‌توان به بررسی برخورداری، محرومیت، سازگاری و ناسازگاری محله‌های مرکز شهر سنندج پرداخت که نتایج آن در جدول ۱۰ آرائه داده شده است.

جدول ۱۰: تعیین محرومیت، برخورداری، سازگاری و ناسازگاری محله‌های مرکز شهر سنندج

محله	محرومیت، برخورداری، سازگاری و ناسازگاری محله‌های مرکز شهر سنندж
سرتپوله	محله سازگار
میان قلعه	محله ناسازگار
قطارچیان	محله سازگار
ژاندارمری	محله برخوردار
آغازمان	محله سازگار
چهارباغ	محله ناسازگار

بحث

با بررسی امتیازهای شاخص‌های کیفیت زندگی در مرکز شهر سنندج، ۵۵٪ از شاخص‌ها در وضعیت نامناسب و ۳۰٪ در وضعیت متوسط و تنها ۹٪ در وضعیت مناسب قرار دارند. از بین شاخص‌های ذهنی نیز ۵۴٪ در وضعیت نامناسب و ۳۸٪ در صد وضعیت متوسط و ۸٪ در ای وضعيت مناسب هست. همچنین ۵۵٪ از شاخص‌های عینی در شرایط نامناسب و ۲۵٪ در وضعیت متوسط و ۱۰٪ نیز در شرایط مناسب قرار دارند (شکل ۱). با توجه به وزن شاخص‌های مورد بررسی (جدول ۶)، می‌توان وضعیت شاخص‌ها را در مرکز شهر سنندج به ترتیب بهتر بودن به صورت شاخص‌های اقتصادی، کالبدی، ارتیاطی، زیست‌محیطی، زیبایی‌شناسنامی، اجتماعی مرتب کرد. از طرفی با توجه به طبقه‌بندی محلات از لحاظ سازگاری و ناسازگاری، محرومیت و برخورداری، محلاتی که جز محله سازگار هستند از جمله محلات سرتپوله، آغازمان و قطارچیان، باید برنامه ریزان و مسئولین شهری به شاخص‌های عینی این محلات جهت ارتقا این شاخص‌ها توجه بیشتری داشته باشند و برای محلات ناسازگار میان قلعه و چهارباغ باید بیشتر به ارتقا شاخص‌های ذهنی این محلات توجه داشت تا این محلات نیز به سطح محلات برخوردار نزدیک شوند.

شکل ۱: وضعیت شاخص های مورد بررسی در مرکز شهر سندسج

نتیجه‌گیری

درنهایت مشکلات موجود در مرکز شهر سندسج با توجه به شش بعد کیفیت زندگی شهری به صورت زیر خلاصه و جمع‌بندی شده است:

• اجتماعی

- ضعف در اینمنی و امنیت اجتماعی به دلیل وجود مکان‌های نامن اجتماعی، فضاهای بی‌دفاع شهری، زمین‌های بایر، تراکم بالای جمعیت روز نسبت به شب در محدوده، تداخل حرکت پیاده و سواره.
- کمبود فضاهای جمیعی و اوقات فراغت (فعالیت‌های تفریحی، بازی و پارک‌های مناسب جهت استفاده ساکنین)
- جابه‌جایی جمعیت به دلیل وجود مشکلات اجتماعی در محدوده
- تمایل پایین به مشارکت اجتماعی به دلیل بی‌اعتمادی مردم نسبت به مسئولین شهری در رسیدگی به مشکلات محله.

• اقتصادی

- پایین بودن سطح درآمدی و نارضایتی شغلی گروه‌ها و اقشار اجتماعی ساکن.
- تفاوت زیاد میان اراضی کاربری تجاری با اراضی مسکونی و با توجه به قرارگیری واحدهای تجاری در حاشیه معابر اصلی، هزینه زیادی برای تعریض معابر لازم است.
- پایین بودن قیمت اجاره خانه و زمین در مرکز شهر سندسج نسبت به سایر نقاط شهر منجر به ساکن شدن قشر ضعیف جامعه در این محدوده شده است. (در شهرهای ایران، قیمت زمین و اجاره‌بهای در محله‌هایی بیشتر است که دارای استانداردهای بالایی از کیفیت محیط باشد. بنابراین بالا بودن این شاخص‌ها می‌تواند به گونه‌ای بیانگر کیفیت محیط و به دنبال آن، کیفیت زندگی باشد.)

• کالبدی و زیرساختی

- فرسودگی کالبدی بافت مسکونی و کیفیت پایین ساخت و ریزدانگی بافت محدوده
- وضعیت نامناسب بدنها و جداره‌های اصلی
- کمبود و نامناسب بودن مبلمان شهری در محلات
- وجود درصد بالایی از واحدهای مسکونی تک واحدی و فرسوده

• ارتباطی و حمل و نقل

- وجود ترافیک شدید در مرکز شهر سندسج

- کمبود پارکینگ‌های مناسب در محدوده

- وجود معابر نامناسب و بی‌کیفیت

- وسائل حمل و نقل عمومی ناکافی، نامناسب و بی‌کیفیت

• زیست محیطی

- عدم وجود کانال‌های مناسب دفع فاضلاب و آب‌های سطحی در سطح محدوده

- وجود و تجمع زباله‌های خانگی در اطراف باکس‌های زباله و معابر

- وجود تابلوهای کثیف و شکسته، وجود ساختمان‌هایی با نمای نامناسب، بی‌کیفیت بودن رنگ‌های استفاده شده در محدوده

- وجود سروصدای ناشی از وسائل نقلیه در بخش‌هایی از محدوده و درنتیجه آن آلوده شدن هوا

• زیبایی شناختی

- عدم مطلوبیت محدوده در تصویر ذهنی اغلب ساکنین آن از لحاظ بصری

- عدم وضوح مرز ذهنی مشخص برای ساختار محلات

- وجود مناظر نازیبا به علت زوائد و آلودگی‌های بصری بدنی معابر خیابان‌های اصلی

- نفوذپذیری نامناسب محدوده

- خوانایی پایین محدوده به دلیل ضعف در طراحی و ساخت نشانه در نقاط گره‌گاهی، تعییه فضای سیز.

- عدم وجود مقیاس و تناسب در ساختمان‌های بخش‌هایی از محدوده مرکز شهر.

در فرایند ارتقای کیفیت زندگی شهر وندان در مرکز شهر متغیرهای گوناگونی ایفا نمایند، که در این میان نقش مدیریت شهری برجسته‌تر خواهد بود، زیرا مدیریت شهری با فراهم آوردن امکانات و خدمات مناسب در راستای حل مشکلات موجود می‌تواند محیط و منظر شهری زیبا و دلپذیر را برای ساکنین مرکز شهر فراهم آورد. درواقع تعریف و واگذاری وظایف مشخص به مرتع مدیریتی معین منجر به ارتقای بیشتر کیفیت زندگی شهری می‌شود. به عنوان نمونه، وحدت و بکارچگی بیشتر در واگذاری و انجام وظایف کالبدی توسط شهرداری در سطح مناطق، نواحی و محله‌ها باعث می‌شود تا امکان بیشتری برای اعمال مدیریت هماهنگ و مؤثرتر در سطوح مختلف سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و اجرای امور فضایی - کالبدی فراهم شود. هم‌چنین وقتی که تفرق مدیریتی در امور اقتصادی و اجتماعی در سطح مناطق، نواحی و محله‌های شهر حاکم باشد و متولی مدیریتی معینی نیز برای آن‌ها وجود نداشته باشد و سازمان‌های متعدد با تداخل وظایف در این زمینه‌ها دخالت داشته باشند. بنابراین نمی‌توان از مدیریت شهری انتظار داشت که در این زمینه‌ها اثرگذاری مناسبی داشته باشد. بنابراین برای ارتقا کیفیت زندگی شهر در ارتباط با هر یک از ابعاد و شاخص‌های آن لازم است که وظایف مشخص تعریف و انجام وظایف بنا بر ماهیت آن‌ها و مطابق اصول یکپارچگی و هماهنگی به سازمان‌های معینی واگذار شود. چنین فرایندی را می‌توان پیش‌شرط تحقق و ارتقای کیفیت شهری تلقی کرد.

فهرست مراجع

- 1.Aly, H., Mohamed Maher, Sh., Morsy, M (2011). Area traffic capacity in central areas – Alexandria city center as a case study, Alexandria Engineering Journal, 50, 367–380.
- 2.Chena,Q., Aceyb,C., Lara,J.J(2014). Sustainable Futures for Linden Village: A model for increasing socialcapital and the quality of life in an urban neighborhood, Sustainable Cities and Society, 1-15.
- 3.Discoli,C., Martini,I., San Juan,S., Barbero,D., Dicroce,L., Ferreyro,C., et al (2013). Methodology aimed at evaluating urban life quality levels, Sustainable Cities and Society,10 , 140–148.
- 4.Dissart, J. C., Deller, S. C (2000). Quality of life in the planning literature,Journal of Planning Literature, 15(1), 135-161.
- 5.Ghorbani,R., Ebrahimpour,A., Noshad,S (2012). Motivational Modeling in Developing of Urban Fringe Recreational Places an Approach for Improving the Quality of Life Case Study: Recreational Place of Oun-Ebn-Ali, Tabriz,Iran, Procedia Environmental Sciences,13, 297–306.
- 6.Hsieh,CH.M., Kenagy,G.P (2013). Measuring Quality of Life: A Case for Re-Examining the Assessment of Domain Importance Weighting, Applied Research Quality Life, 9, 63–77.

- 7.Jacobs, M.(1995). Sustainable development, capital substitution and economic humility: a response to Beckerman, Environmental,4(1),57-68.
- 8.Jones,A.(2005). A Guide to Doing Quality of Life Studies (Birmingham: CURS, School of Public Policy).
- 9.Lee, Y. J. (2008). Subjective quality of life measurement in Taipei,Building and Environment, 43(7), 1205-1215.
- 10.Lotfi, S.,Solaimani, k.(2009). An assessment of Urban Quality of Life by Using Analytic Hierarchy Process Approach(Case study: Comparative Study of Quality of Life in the North of Iran), Journal of Social Sciences,5(2),123-133.
- 11.Maditinos,D.I., Papadopoulos,D., Prats,L.(2014).The Free Time Allocation and its Relationship with the Perceived Quality of Life (QoL) and Satisfaction with Life (SwL), Procedia Economics and Finance, 9 , 519 – 532.
- 12.Marans, R. W. (2003). Understanding environmental quality through quality of life studies: the 2001 DAS and its use of subjective and objective indicators,Landscape and Urban Planning, 65(1), 73-83.
- 13.Massam, B.H. (2002). Quality of life: Public planning and private living, Progress in Planning, 58(3),141-227.
- 14.McCrea, R., Shyy, T. K., Stimson, R. (2006). What is the strength of the link between objective and subjective indicators of urban quality of life?, Applied Research in Quality of Life, 1(1), 79-96.
- 15.Mccrea, R., Stimson, R., Western, J. (2005). Testing a moderated model of satisfaction with urban living using data for Brisbane-South East Queensland, Australia, Social Indicators Research, 72(2), 121-152.
- 16.Morais,P.,Camanho, A. (2010). Evaluation of performance of European cities with the aim to promote quality of life improvements,Omega, 39(4), 398–409.
- 17.Mostafa, A. M.(2012). Quality of Life Indicators in Value Urban Areas: Kasr Elnile Street in Cairo, Procedia-Social and Behavioral Sciences, 50, 254-270.
- 18.Petrosillo, I.,Costanza, R., Aretano, R., Zaccarelli, N., Zurlini, G.(2012). The use of subjective indicators to assess how natural and social capital support residents' quality of life in a small volcanic island, Ecological Indicators, 24, 609-620.
- 19.Rostami , A.,Ghazinour ,M., Nygren ,L., Nojumi ,M., Richter,J. (2013). Health-related Quality of Life, Marital Satisfaction, and Social Support in Medical Staff in Iran, Applied Research Quality Life , 8, 385–402.
- 20.Schyns,P., Boelhouwer,J. (2000). Measuring Quality of Life in Amsterdam: from the viewpoint of participation.
- 21.http://www.researchgate.net/publication/255568319_Measuring_Quality_of_Life_in_Amsterdam_from_the_viewpoint_of_participation
- 22.Sica da Rocha, N., Power,M.J., Bushnell,D.M., Fleck,M.P.(2012). The EUROHIS-QOL 8-Item Index: Comparative Psychometric Properties to Its Parent WHOQOL-BREF, VALUE IN HEALTH, 15 (3) ,449 – 457.
- 23.Ülengin, B., Ülengin, F., Güvenç, Ü. (2001). A multidimensional approach to urban quality of life: The case of Istanbul, European Journal of Operational Research, 130(2), 361-374.
- 24..Zapf, W. (1984). Individuelle Wohlfahrt: Lebensbedingungen und wahrgenommene Lebensqualität in der Bundesrepublik, In Rapley, M. (2003), *Quality of life research: A critical introduction*. London: Sage Publications, 25-31.

i Quality of life

ii maslow

iii Region

iv Civic

5 Simple Additive Weighting method